

pm

FÖRÄNDRINGAR I LAGEN OM OFFENTLIG UPPHANDLING

– NYA DIREKTUPPHANDLINGSGRÄNSER MM

Från och med den 15 juli 2010 förändras lagen (2007:1091) om offentlig upphandling (LOU) på flera punkter. De förändringar som påverkar staden mest sammanfattas i denna PM. För de som arbetar med upphandlingsfrågor är det viktigt att sätta sig in i alla förändringar som sker. Stadsledningskontoret har bjudit in till seminarier för att informera om förändringarna och det finns även utbildningsföretag som erbjuder kurser om detta.

De viktigaste förändringarna kan delas in i fyra områden

1. Nya rättsmedel
2. Lagstadgad direktupphandlingsgräns
3. Nya upphandlingsförfaranden och metoder för upphandling
4. Regelförenklingar

Nedan följer kort information om respektive område, samt i vissa fall råd om hur förvaltningarna kan leva upp till de nya reglerna.

Nya rättsmedel

En av anledningarna till att upphandlingslagstiftningen ändras är att EU beslutat om ett nytt rättsmedelsdirektiv. Förutom att det lagstadgas om en avtalsspärr efter att tilldelningsbeslut har fattats, något som liknar den 10-dagarsfrist som tidigare tillämpats i Sverige, införs en upphandlingsskadeavgift och en möjlighet för en domstol att ogiltighetsförklara avtal om den upphandlande myndigheten har brutit mot upphandlingslagstiftningen.

Upphandlingsskadeavgiften innebär att konkurrensverket kan begära att en domstol dömer ut en straffavgift vid brott mot upphandlingslagstiftningen.

Möjligheten att ogiltighetsförklara avtal riskerar att leda till att det uppstår situationer då den leverantör som fått kontraktet kräver skadestånd av den upphandlande myndigheten om kontraktet inte kan fullföljas.

Både upphandlingsskadeavgiften och möjligheten att ogiltighetsförklara avtal skärper betydelsen av att staden hanterar sina upphandlingar korrekt för att inte lida ekonomisk skada.

Lagstadgad direktupphandlingsgräns

I samband med förändringarna i LOU införs en lagstadgad direktupphandlingsgräns. Direktupphandling får ske om kontraktets värde uppgår till högst 15 % av tröskelvärdet för upphandling av varor och tjänster, d.v.s. ca 287 000 SEK. Det nya beloppet gäller för varor, tjänster och byggentreprenader.

Värdet av kontraktet ska uppskattas till det totala beloppet som ska betalas enligt kontraktet. Vid beräkningen ska den upphandlande myndigheten beakta direktupphandlingar av samma slag gjorda av myndigheten under räkenskapsåret.

De nya reglerna stadgar också att direktupphandling får användas när förutsättningar för förhandlat förfarande utan föregående annonsering enligt 4:kap LOU är uppfyllda.

För att försäkra sig om att otillåtna direktupphandlingar inte sker måste förvaltningarna ha en överblick över vilka inköp som görs på förvaltningen och vilka belopp dessa uppgår till. Tyvärr så finns inom staden inget enkelt sätt att sammanställa denna information. De råd som kan ges är följande:

- Se över hur mycket som konteras på de olika kontona i Agresso. Jämför med de ramavtal staden och förvaltningen har och analysera inom vilka områden det finns risk att stora och/eller många köp görs utanför avtal.
- Ta ut en lista över senaste årets leverantörsutbetalningar i Agresso. Rensa listan från privatpersoner och sortera den utifrån storlek på utbetalningarna. Genom att jämföra med stadens och förvaltningens avtal går det att få en uppfattning om vilka företag förvaltningen köper mycket ifrån utan att det finns avtal.
- Ha en dialog inom förvaltningen och be verksamheterna tala om inom vilka områden de har behov av att göra inköp men där avtal saknas.
- Skapa en rutin för att dokumentera och diarieföra direktupphandlingar så att dessa går att återsöka och analysera i efterhand.

Om förvaltningen identifierar områden där avtal saknas ansvarar förvaltningen för att genomföra en upphandling av aktuella varor/tjänster. Om det finns anledning att tro att fler förvaltningar köper samma varor/tjänster kan en samordnad upphandling med fördel ske.

Med anledning av de nya beloppsgränserna kan förvaltningarna också behöva se över sina delegationsordningar.

Nya upphandlingsförfaranden

I och med att den nya lagstiftningen träder i kraft öppnas fler valmöjligheter när det gäller att avgöra hur en upphandling ska genomföras.

I och med upphandlingsförfarandet *konkurrenspräglad dialog* kommer ett alternativ till förhandlad upphandling för komplexa upphandlingar där det är svårt att överblicka de tekniska, rättsliga eller ekonomiska lösningarna.

En annan nyhet är att det blir möjligt att avsluta en upphandling med en *elektronisk auktion*. Detta kan vara aktuellt om det kan antas att priset eller någon annan faktor i upphandlingen kan pressas ytterligare om anbudsgivarna ställs mot varandra i en omvänd auktion.

Kammarkollegiet har fått regeringens uppdrag att ta fram vägledningar för konkurrenspräglad dialog och elektroniska auktioner.

Lagändringen skapar också, i och med införandet av begreppet *inköpscentral*, en möjlighet för upphandlande myndigheter att samordna sina upphandlingar på ett nytt sätt. Med inköpscentral avses en upphandlande myndighet som ingår ramavtal om byggtreprenader, varor eller tjänster som är avsedda för andra upphandlande myndigheter, eller medverkar vid en upphandling i egenskap av ombud åt flera upphandlande myndigheter.

Förenklingar

Det är svårt att se att de förändringar som genomförts i regelverket generellt sett har lett till förenklingar, men ett par åtgärder har vidtagits som får sägas leda till förenklingar för antingen anbudsgivare eller upphandlande myndighet. Dessa är följande:

- Den upphandlande myndigheten ska själv kontrollera med Skatteverket och Kronofogdemyndigheten att anbudsgivare, eller de som ansöker om att få lämna anbud, betalat skatter och sociala avgifter. Det innebär att staden inte längre ska kräva att anbudsgivarna bifogar blanketten SKV 4820, utan att staden själv ska göra dessa kontroller. Enklast sker det genom att använda den blankett som finns på stadens intranät och som kan mailas in till Skatteverket.
- Den upphandlande myndigheten kan välja att vänta med att kontrollera bevisen på leverantörens lämplighet till den vet vilka leverantörer som är aktuella att sluta avtal med och då bara kontrollera dessa. Vid selektivt eller förhandlat förfarande eller vid urvalsupphandling kan kontrollen göras för de anbudsansökande som kommer att bjudas in för att delta i anbudsgivningen. Detta kan underlätta om många anbud inkommit men avtal ska slutas med enbart någon eller ett fåtal leverantörer. Observera dock att det kan innebära att delar av prövningen måste göras om om det vid kontrollen visar sig att någon av de anbudsgivare som ska tilldelas kontrakt inte kan uppvisa efterfrågade bevis.

Kontakta gärna enheten för upphandling och konkurrens på stadsledningskontoret om något är oklart eller om ni vill ha mer information om förändringarna. Enheten nås lättast via e-post till adressen upphandling@stadshuset.stockholm.se.